

„Grzeczność na co dzień- czyli jak postępować
zgodnie z zasadami savoir- vivre’u”
scenariusz apelu szkolnego

Często słyszymy: „Kowalski posiada wysoką kulturę osobistą” lub „Malinowski jest człowiekiem bez kultury”, a więc człowiekiem surowym, nieobytym, nieokrzyszczonym, prostackim, natarczywym.

Kultura osobista jest wynikiem pracy nad sobą, zdobywa się ją w ciągu całego życia. Cechy człowieka posiadającego kulturę osobistą są trwałe i charakteryzują jego zachowanie się niezależnie od czasu, miejsca i okoliczności.

Elementem kultury osobistej jest również obycie towarzyskie, polegające między innymi na umiejętności: prowadzenia rozmowy, przedstawiania osób, zachowania się przy stole, na spotkaniu czy w innych miejscach. Zewnętrzny wygląd i sposób bycia spełniają ważną rolę w życiu, sprowadzenie jednak rozumienia kultury osobistej tylko do tych elementów byłoby całkowitą pomyłką.

Trudno na przykład powiedzieć o człowieku, że posiada kulturę osobistą, jeśli nie przejawia życzliwości, wykazuje obojętność wobec trudności życiowych innych, jest uniżony wobec zwierzchników i osób silniejszych i butny, wyniosły w stosunku do podwładnych czy słabszych od siebie. Człowiek kulturalny traktuje pracę, a więc i szkołę jako część swoich obowiązków, z których powinien dobrze się wywiązywać, uzupełnia swą wiedzę, kształtuje charakter, dąży do wytworzenia dobrej atmosfery w stosunkach międzyludzkich.

SCENKA 1 (3 osoby przedst., jak zachowują się osoby „bez kultury”)

Tak zachowuje się człowiek pozornie kulturalny, cechuje go zakłamanie, dwulicowość i chęć wykorzystania drugiego człowieka.

Jak zachowałby się w takiej samej sytuacji człowiek kulturalny?

SCENKA 2 (jak w sc.1.- te same os. przedst., jak w tej samej sytuacji zachowałyby się osoby kulturalne)
Stosunki międzyludzkie wynikają zawsze z reguł obyczajowych i ściśle się z nimi wiążą. Np. w jednych krajach żałobę symbolizuje kolor czarny, a w innych biały i będąc w danym kraju powinniśmy trzymać się reguł w nim przyjętych.

Wśród reguł obyczajowych charakteryzujących dany kraj czy grupę społeczną możemy wyróżnić **zasady dobrego wychowania**. Obejmują one m. in.:

- zachowanie się w życiu codziennym, a więc utrzymywanie czystości i higieny, zachowanie w stosunku do domowników czy sąsiadów, sposób pozdrawiania się,
- zachowanie się w pracy czy w szkole, a więc sposób zachowania się na lekcji, rozmawiania z nauczycielami lub uczniami, pomocy kolegom, uczestniczenia w dyskusjach, w tym sposób bronięcia swoich racji,
- zachowanie się w ośrodkach kultury typu: muzeum, teatr, kino i innych miejscach publicznych, np. w kawiarni, dyskotecie, autobusie czy na ulicy
- zachowanie się w życiu towarzyskim, czyli: witanie się, przedstawianie, sposób ubierania, sposób prowadzenia rozmowy w zależności od tego z kim rozmawiamy.

Obejrzyjmy teraz kilka scenek z życia przeciętnych ludzi i wysłuchajmy krótkich komentarzy.

Na zakończenie odbędzie się minikonkurs o miano „Znawcy zasad dobrego wychowania”.

Słuchajcie więc i zastanawiajcie się, czy wasz sposób bycia i zachowania odpowiada współczesnym zasadom savoir- vivre’u.

SCENKA 3 (dotyczy zachowania się w kawiarni czy pubie, na podstawie informacji zamieszczonych poniżej)

Taktowny mężczyzna czy chłopak myśli o swojej towarzyszce: pomaga jej zdjąć płaszcz, prowadzi ją do stolika (on idzie jako pierwszy- zwłaszcza, kiedy jest tam dużo ludzi), pozwala jej usiąść na miejscu, z którego będzie miała lepszy widok na salę oraz jako pierwszej coś zamówić (chyba, że wcześniej wyraźnie zaprosił ją na kawę, może wtedy sam złożyć zamówienie u kelnera). Kelnera nie wzywa się gwizdaniem ani wołaniem, lecz dyskretnym skinieniem.

Zwracanie przez kogokolwiek uwagi na kłopotliwe sytuacje przy stole jest wielkim nietaktem i należy o tym zawsze pamiętać.

Rachunek płaci zawsze osoba zapraszająca, w innych przypadkach należy wcześniej się co do tego umówić.

SCENKA 4 (dotyczy zachowania się przy stole, na podstawie informacji zamieszczonych poniżej).

W 1859 roku Ignacy Piotr Legatowicz w książce pt. „O sprawowaniu się przy jedzeniu” dawał następujące rady: „siadając do stołu nie rób łoskotu swoim krzesłem; siadaj ani zbyt blisko, ani zbyt daleko od talerza, nie bokiem, ale prosto do stołu; ręce w części, tj. za dłoń, trzymaj spokojnie na stole”.

Wskazania te i dziś nie straciły na aktualności, chociaż wydawałoby się, że przypominanie ich jest zbędne. A jednak...

Nie wszyscy wiedzą, że:

- serwetka ustawioną obok nakrycia należy przed jedzeniem rozłożyć i umieścić na kolanach, a po jedzeniu złożyć na dwa razy i umieścić na stole
- oparcie się łokciem o stół nie jest dopuszczalne
- przy stole nie prowadzi się rozmów z kelnerami, chyba że zamówiliśmy jakąś potrawę, którą nie wiemy, jak jeść- wtedy bez fałszywego wstydu możemy o to zapytać kelnera- będzie to jak najbardziej w dobrym stylu
- kończąc jedzenie lub je przerywając na chwilę musimy odpowiednio ułożyć sztucce- kelner będzie wiedział, co ma wtedy zrobić: *po zakończeniu jedzenia zupy łyżkę należy położyć na płaskim talerzu pod spodem, a nie zostawiać w talerzu po zupie; po zakończeniu jedzenia drugiego dania nóż i widelec kładziemy „na godzinę piątą”; jeśli przestajemy jeść na chwilę, nóż i widelec kładziemy skrzyżowane (widelec nad nożem)*
- pamiętajmy, że sztucce ułożone są od zewnątrz do wewnątrz w takiej kolejności, aby były dopasowane do kolejno podawanych potraw
- zaczynamy jeść wtedy, gdy nasi sąsiedzi też mają już podane
- gdy na stole jest już jedzenie, mówimy wszystkim „smacznego” i zaczynamy jeść
- kości i twardego mięsa nie wkładamy do popielniczki, tylko układamy na brzegu talerza
- przy elegancko nakrytym stole drób jemy nożem i widelcem, w barze możemy jeść drób palcami
- chleba podawanego do dań obiadowych nie kroi się lecz rwie palcami smaruje kawałki nożem i zjada
- winogrona je się zwyczajnie- pestki i skórki wypluwa się dyskretnie na talerz , przy czym można podnieść talerz do ust

•
UWAGA! DO POWYŻEJ ZAMIESZCZONYCH PUNKTÓW MOŻNA PRZYGOTOWAĆ „POMOCE”, KTÓRE PODCZAS CZYTANIA PRZEZ JEDNĄ OSOBĘ INNA MOŻE NP. PRZYPINAĆ NA DUŻEJ KORKOWEJ TABLICY.

SCENKA 5 (dotyczy zachowania się w teatrze, na podstawie informacji zamieszczonych poniżej)

- Jak się ubrać do teatru?

W zasadzie wpuszczą nas tam nawet w wytartych dżinsach, ale do przybytku sztuki wypada ubrać się uroczyście. Panowie- ciemny garnitur (szczytem tandety jest założenie do tego jasnych butów lub np. białych skarpetek; panie- elegancka, ale możliwie prosta ciemna sukienka lub ewentualnie kostium lub garsonka

- nie wolno się spóźniać- należy przyjść około 15 minut przed rozpoczęciem sztuki
- udając się na swoje miejsca mężczyzna idzie pierwszy
- osoby przechodzące rzędem są zwrócone twarzą do osób już siedzących

- idąc do teatru czy na koncert w filharmonii pamiętajmy aby: nie używać ostrych perfum, wyłączyć telefon komórkowy, nie szeleścić papierkami podczas spektaklu, nie opuszczać widowni gdy artyści są jeszcze na scenie

SCENKA 6 (dotyczy sposobu prowadzenia rozmów telefonicznych)

Telefon jest wciąż jeszcze najważniejszym narzędziem komunikacji. Jednak przesada i chęć imponowania przy posługiwaniu się np. telefonem komórkowym (w teatrze kościele, muzeum, na ważnym spotkaniu) to sytuacje świadczące niezbyt dobrze o danej osobie. Pamiętaj:

- anonimowe podejmowanie telefonów w miejscu pracy (nawet w pracy u cioci czy wujka) jest zabronione. Nie wolno się zgłaszać słowem „HALO”, trzeba podać swoje nazwisko. Nie wolno pozwalać sobie też na jakiegokolwiek poufałości typu: „pani Malinowska jak zwykle gdzieś poszła”
- prywatnie, gdy odbierasz telefon pierwsza powinna przedstawić się osoba telefonująca do Ciebie
- niewskazane jest telefonowanie do prywatnego domu w sprawach służbowych, telefonowanie wczesnym rankiem ani późnym wieczorem, podczas telewizyjnych wiadomości wieczornych i ważnych wydarzeń transmitowanych w telewizji
- jeśli wybrałeś zły numer, mówisz „przepraszam, pomyłka”, ewentualnie pytasz czy to numer X. W żadnym wypadku nie możesz spytać jaki to numer
- jeśli odebrałeś telefon nie do Ciebie mówisz np. „chwileczkę, zaraz poproszę siostrę”. W żadnym nie wołasz danej osoby krzyżąc do niej.
- jeśli rozmowa zbyt długo się przedłuża masz prawo coś wymyślić, aby ją przerwać, np. „przepraszam, ale właśnie przypala mi się zupa- muszę kończyć, cześć.
- telefon komórkowy nosi się dyskretnie schowany, noszenie go godzinami w ręce wygląda dziecinnie i wręcz żałośnie.

I na koniec kilka słów o tym, jak się pozdrawiać, kogo komu przedstawiać, komu podawać rękę i komu proponować przejście na „Ty”

SCENKA 7 (dotyczy sposobu przedstawiania się w różnych sytuacjach, na podstawie informacji zamieszczonych poniżej)

Pozdrowienie jest gestem uprzejmości sygnalizującym brak agresji.

Według tradycyjnej etykiety osoba niższa rangą kłania się pierwsza, czyli: uczeń nauczycielowi, pracownik szefowi, mężczyzna kobiecie, młodszy starszemu jak również idący stojącemu, wchodzący już obecnym oraz jadący samochodem idącemu pieszo. W codziennych kontaktach nie uwzględnia się na ogół hierarchii, obowiązuje zasada, że pierwsza kłania się osoba grzeczniejsza.

Inaczej jest z wyciąganiem ręki do powitania- rękę jako pierwsza wyciąga osoba wyższa rangą: starszy do młodszego, kobieta do mężczyzny, profesor do studenta.

Przejście na „ty” odbywa się według podobnych reguł, jak wyciąganie ręki do powitania: czyli starszy proponuje przejście na „ty” młodszemu, kobieta mężczyźnie, choć w świecie współczesnym panuje w tym względzie duża swoboda.

A oto kilka ostatnich wskazówek na koniec (przed minikonkursem):

1. przy wyjściu (wejściu) pierwszeństwo mają zawsze wychodzący (z klasy, z budynku, ze sklepu)
2. zimą podczas powitania nie zdejmujemy rękawiczek
3. Jeśli przedstawiasz się sam, pamiętaj o regule Bondy „Jestem Bond, James Bond”
4. zawsze przedstawiaj osobę, która ci towarzyszy znanym Tobie, a jej nie znanym ludziom
5. Znajomość form towarzyskich w XXI wieku to sposób komunikowania się ludzi stanowiący klucz do sukcesu.

MINIKONKURS O MIANO „ZNAWCY ZASAD DOBREGO WYCHOWANIA”- można przeprowadzić go wybierając kilka chętnych uczniów spośród publiczności, nagrodą może być nadanie tytułu „znawcy savoir vivre’u oraz wręczenie symbolicznego upominku.

Pytania do mini konkursu:

1. Kobieta i mężczyzna idą do kawiarni, a w niej chcą usiąść przy stoliku. Kto idzie jako pierwszy w stronę oddalonego od drzwi stolika?
2. Jak należy postąpić z płócienną serwetką ustawioną obok nakrycia w restauracji, gdzie przyszliśmy zjeść obiad?
3. Jak postępujemy ze sztućcami, jeśli nie skończyliśmy jeszcze jeść posiłku, jednak z pewnych względów musieliśmy przerwać posiłek?
4. W teatrze chcemy usiąść na swoim miejscu, które znajduje się w środku rzędu. Wszystkie miejsca poza naszym są już zajęte. Jak mamy zachować się przechodząc na swoje miejsce?
5. Jesteś z kolegą w biurze u jego ojca, który jest tam właścicielem. Ojciec kolegi wyszedł na moment i właśnie w tej chwili zadzwonił telefon. Jak zachowasz się odbierając telefon?
6. Osoba mająca poprowadzić spotkanie wchodzi do Sali, gdzie siedzą uczniowie. Kto komu powinien powiedzieć „dzień dobry”?
7. Czy zgodnie z regułami dobrego wychowania wypada, aby kobieta zaproponowała mężczyźnie przejście na „Ty”?

Na podstawie książek: Edward Pietkiewicz „Dobre obyczaje”, Andrea Hurton „Współczesny savoir vivre”, Ingrid Cording „O zachowaniu się przy stole” przygotowała Alicja Lewicka